

Głowacki, Witold Włodzimierz

Polskie studia medyczne i farmaceutyczne w okresie II wojny światowej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/2, 535-536

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sób opracowania. Dr Zofia Klawe rozszerzyła to zdefiniowanie pracy naukowej o kryterium sposobu wykorzystania źródeł.

Dyskusję podsumował dr hab. Bohdan Jaczewski, podkreślając konieczność przestrzegania rygorów warsztatowych w pracy naukowej historyka.

Lidia Rozwens

Z KRAJU

POLSKIE STUDIA MEDYCZNE I FARMACEUTYCZNE W OKRESIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

Pod powyższym tytułem 15 grudnia 1977 r. odbyło się w Poznaniu Sympozjum zorganizowane przez tamtejszą Akademię Medyczną i Komisję Zdrowia Zarządu Wojewódzkiego ZBOWiD. Protektorat objął Minister Zdrowia i Opieki Społecznej — prof. M. Śliwiński. Do Komitetu Honorowego weszli: prof. H. Koźniewska — członek Rady Państwa, prof. R. Góral — rektor AM, prof. B. Miśkiewicz — rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, M. Jakubowicz — prezes Zarz. Woj. ZBOWiD i rektorzy AM w Warszawie i Krakowie — prof. L. Zgliczyńskiej i prof. T. Popiela. Na czele Komitetu Organizacyjnego stanął dziekan — prof. J. Hasik, który jest przewodniczącym Komisji Zdrowia Zarz. Woj. ZBOWiD, oraz jako sekretarz — prof. E. Chróścielewski. Zebranych przywitał prof. J. Hasik, który podkreślił wyjątkowe znaczenie dydaktyki nauk medycznych i farmaceutycznych prowadzonych tak konspiracyjnie na terenie okupowanego kraju, jak i jawnie na uniwersytecie szkockim. Następnie przemówienie wygłosił prof. R. Góral, który m.in. stwierdził, że Sympozjum poświęcone jest wszystkim pracownikom i studentom ówczesnych uczelni. W tragicznych warunkach życia okupacyjnego zdecydowali się oni ratować przed zniszczeniem naukę polską. W imieniu Zarz. Woj. ZBOWiD zabrał głos jego wiceprzewodniczący — Wiktor Kalenda. Podkreślił on, że tajne studia stanowiły swego rodzaju walkę z okupantem, choć toczoną bez broni w rękę.

Program Sympozjum przewidywał wygłoszenie pięciu referatów. Pierwszy z nich przedstawił uczestnik konspiracyjnych studiów — prof. E. Chróścielewski. Omówił on organizację studiów wyższych na tle całego tajnego szkolnictwa, a szczególnie studiów medycznych. Następnie doc. W. W. Głowacki zobrazował studia farmaceutyczne w siedmiu konspiracyjnych uczelniach wyższych w kraju. Problemem dydaktyki medycyny w obozach jenieckich zajął się prof. K. Stawiński, który opisał szerzej nauczanie stomatologii w obozie jenieckim w Woldenbergu. Prof. F. Bolechowski poświęcił swe wystąpienie nauczaniu chorób wewnętrznych najpierw w szpitalach stolicy, a po Powstaniu Warszawskim w szpitalach ewakuowanych. W końcu pracownik naukowy Polskiego Wydziału Lekarskiego w Edynburgu — prof. Lech Działożyński przedstawił działalność tego Wydziału.

Referaty wniosły dużo nowych wiadomości, uzupełniających dotychczasową literaturę wspomnieniową i opracowania historyczne. Prawie wszyscy mówcy należeli do grona osób zaangażowanych w nauczaniu medycyny. Konfrontując swe relacje z faktami utrwalonymi już w historiografii, przedstawili zebrany atmosferę i warunki ówczesnego szkolnictwa lekarzy.

W holu Zakładu Anatomii Patologicznej, w którym odbywało się Sympozjum, została urządzona mała wystawa zdjęć i innych materiałów źródłowych oraz opracowania naukowe dotyczące problematyki Sympozjum. Należy jeszcze dodać, że z okazji Sympozjum Akademia Medyczna w Poznaniu wydała drukiem tom studiów, który zawiera wszystkie wygłoszone referaty i dwa dalsze, nadesłane przez tych

autorów, którzy nie mogli wziąć udziału w obradach. Są to: prof. A. Zakrzewskiego, *Sylwetki profesorów zasłużonych dla tajnego nauczania medycyny* i doc. M. Skulimowskiego, *Tajne studia medyczne w Krakowie w latach okupacji hitlerowskiej (1942—1945)*. Po zakończeniu Sympozjum rektor poznańskiej AM podejmował lampką wina zasłużonych wykładowców i studentów z okresu II Wojny Światowej.

Witold Włodzimierz Głowacki

JUBILEUSZ WYDZIAŁU GEOLOGII UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

W 1917 r. okupacyjne władze niemieckie zezwoliły na otwarcie w Warszawie wyższej uczelni polskiej. Otwarto wówczas także studia geologiczne, które prowadzili J. S. Thugutt, J. Lewiński, a także ich pomocnicy: K. Koziorowski, J. Czarnocki i J. Samsonowicz.

35 lat później w dniu 1 października 1952 r. powołano na Uniwersytecie Warszawskim Wydział Geologii. W związku z tym w 1968 r. obchodzono 50-lecie nauk geologicznych na tej uczelni oraz 15-lecie Wydziału Geologii. W dniach 18—19 XI 1977 r. odbyło się kolejne spotkanie jubileuszowe pt. *60-lecie nauk geologicznych i 25-lecie Wydziału Geologii w Uniwersytecie Warszawskim*. Obchodom jubileuszowym towarzyszyło wydanie ksiąg pamiątkowych, które stanowią zbiór opracowań historycznych, a zarazem cenne źródła do dziejów nauk geologicznych w Polsce.

Zasługi kadry nauczającej i absolwentów Wydziału Geologii omówili podczas sesji liczni mówcy, a m.in. prof. Z. Rybicki (rektor UW), prof. R. Ney (podsekretarz stanu w Ministerstwie NSWiT), doc. Z. Dembowski (prezes Centralnego Urzędu Geologii), prof. A. Jachowicz (dziekan Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego) i inni. Wskazano, że rozpoznanie bazy surowców mineralnych naszego kraju w dużym stopniu jest rezultatem badań absolwentów Wydziału Geologii UW. Kadra naukowa tego Wydziału zasiłowała Zakład Nauk Geologicznych PAN, Zakład Paleobiologii PAN, największą instytucję specjalistyczną w kraju — Instytut Geologiczny CUG, a także niedawno powstały Uniwersytet Śląski.

Osiągnięcia pracowników Wydziału pokazano także na okolicznościowej wystawie, która podczas obchodów otwarta została w Pałacu Kazimierzowskim.

W dalszej części spotkania pracownicy naukowcy Wydziału przedstawili referaty, obrazujące rozwiązywanie nowoczesnych problemów geologicznych przez kadrę Uniwersytetu Warszawskiego. Po sesji założono Stowarzyszenie Wychowanków Wydziału Geologii UW (działa ono w ramach Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górniczych). Podczas następnego dnia obchodów jubileuszowych absolwenci zwiedzili macierzyste zakłady — zapoznając się z kierunkami prac badawczych prowadzonych w ostatnich latach.

Najwięcej materiału dotyczącego dziejów nauk geologicznych w Warszawie (co prawda tylko w ostatnim 25-leciu), znajduje się we wspomnianej księdze pamiątkowej. Zamieszczono w niej następujące referaty: S. Orłowski — *Wydział Geologii w 25-leciu istnienia i 60-leciu nauk geologicznych w Uniwersytecie Warszawskim*; J. Kutek — *Instytut Geologii Podstawowej jako ośrodek badań naukowych w latach 1968—1976*; A. Polański — *Instytut Geochemii, Mineralogii i Petrografii jako ośrodek badań naukowych w latach 1968—1976*; E. Falkowski — *Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej jako ośrodek badań naukowych w latach 1968—1976*; H. Łozińska-Stępień, W. Murzynowski — *Działalność Zakładu Prac Geologicznych w latach 1968—1976*. Ponadto część informacyjna książki zawiera następujące opracowania: *Struktura organizacyjna Wydziału Geologii, Nauczyciele akademicy i pracownicy naukowo-badawczy, Pracownicy inżynierjno-techniczni i inni, Dorobek w dziedzinie kształcenia, Nagrody i odznaczenia, Współpraca z zagranicą*.